

Gerum heiminn grænan saman

Opinn íbúafundur um Hvammsvirkjun
8. mars 2022

1

Hvammsvirkjun

Framkvæmdin og áhrif hennar

Ásbjörg Kristinsdóttir og Valur Knútsson
8. mars 2022

2

Af hverju Hvammsvirkjun ... núna?

Aukin orkupörf

- › Eftirspurn eftir grænni, endurnýjanlegri orku
- › Orkuskipti í samgöngum
- › Orku- og aflskortur á Suður- og Suðvesturlandi
- › Tengist núverandi flutningskerfi án nýrra lína

Rammaáætlun

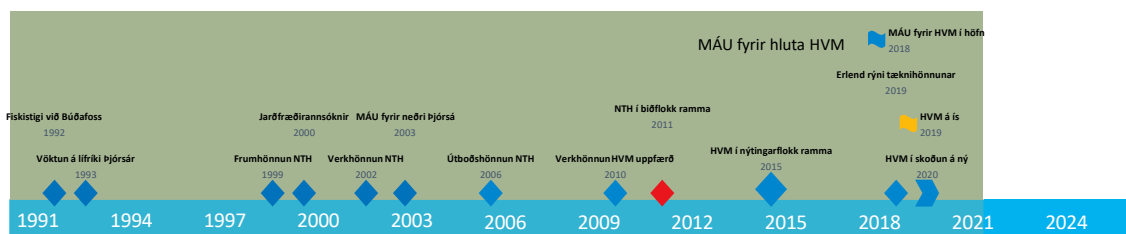
- › Virkjunarkostur í nýtingarflokki frá 2015
- › Aðrir kostir í bið eða óhentug staðsetning

Skipulags- og umhverfismál

- › Í samræmi við landsskipulagsstefnu
- › Samkvæmt aðalskipulagi og samþykktu deiliskipulagi
- › Endurskoðað mat á umhverfisáhrifum (MÁU 2018)
- › Áratuga rannsóknir og vöktun á lífríki
- › Skipulagðar mótvægisáðgerðir
- › Samfélagslegur ávinningur

3

Undirbúningsferli virkjana í neðri Þjórsá

1918 - Einar Ben. og Sættersmoen
1947 - Rennslismælingar í Þjórsá hófust

4

Fyrir framkvæmdir

5

Helstu mannvirki

6

7

8

Þjórsárdalsvegur norðan Þverár – fyrir

9

Þjórsárdalsvegur norðan Þverár – eftir

10

11

12

13

14

15

16

Umhverfis- og samfélagsmarkmið

Nærsamfélag og hagaðilar

Virkt samráð og samstarf við hagaðila

- › Draga úr sýnileika mannvirkja frá ferðaleiðum
- › Tryggja að möguleikar til útivistar minnki ekki á framkvæmda- og rekstrartíma
- › Tækifæri til aukinnar atvinnusköpunar

Landnotkun og uppgræðsla

Varðveita vistkerfi og lágmarka rask

- › Tryggja vistkerfi Vjðeyjar
- › Endurheimta jarðveg og gróður á rof- og haugsvæðum
- › Takmarka sýn að mannvirkjum með gróðri
- › Brjóta upp einsleitt útlit stíflugarða með landmótun
- › Styrkja strandsvæði, tanga og nes sem standa út í Hagalón
- › Endurheimt votlendis
- › Nýta svarðlag af framkvæmdasvæði við lokafrágang og/eða viðhalda grenndargróðri

Lífriki Þjórsár

Tryggja líffræðilegan fjölbreytileika vatnalífríkis

- › Bygging laxastiga og seiðafleytu
- › Lágmarksrennsli í farvegi frá stíflu að enda frárennisskurðar verði alltaf 10 m³/s
- › Nægjanlegt vatnsmagn, 35 m³/s, tryggt á göngutíma seiða
- › Nægjanlegt rennsli tryggt á göngutíma lax
- › Hindra rof og vakta farvegi

17

Undirbúningsframkvæmdir

Þjórsárdalsvegur

Búðafossbrú

Búðafossvegur

Aðkomuvegur

Hvammsvegur

Landvegur

Vegaframkvæmdir (samstarf LV og Vegagerðar)

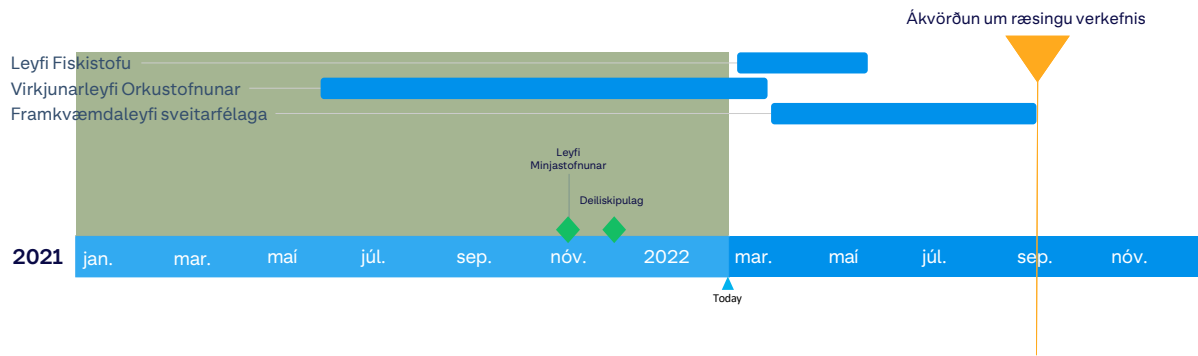
- › Hvammsvegur og aðkomuvegur
- › Búðafossvegur og Búðafossbrú

Virkjunarmannvirki og aðstöðusköpun

- › Frárennisskurður
- › Plön, rafmagn og ljósleiðari
- › Uppsetning vinnubúða

18

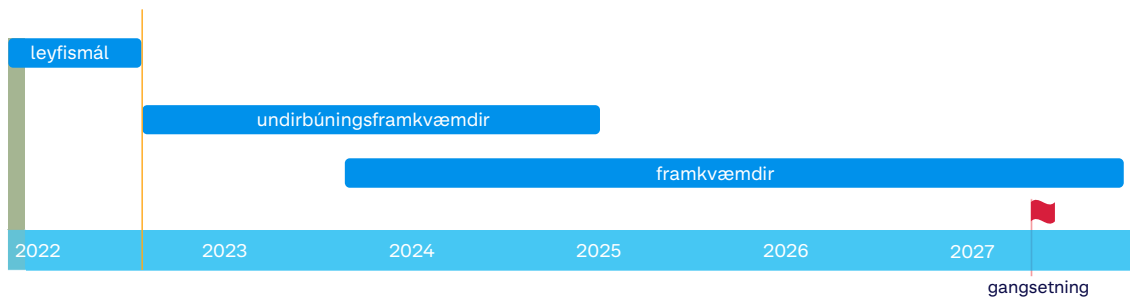
Skipulag og leyfismál – möguleg tímalína

19

Möguleg tímalína framkvæmda

Tímalína miðar við að framkvæmdaleyfi liggi fyrir í lok september 2022

20

Áhrif á samfélag

Áhrif á innviði og daglegt líf

- › umferð, rask og truflun á framkvæmdatíma
- › breytingar á umhverfi

Atvinna og aðstaða

Aukin eftirspurn

- › þörf fyrir vinnuafli og aðstöðu
- › tækifæri í þjónustu og framkvæmdum

Samgönguleiðir yfir Þjórsá

Þrjár leiðir, frá Þjófafossi niður að Búðafossi

- › göngu- og hjólaleiðir, reiðleiðir, akvegur
- › lagnaleiðir – rafmagn, vatn, hitaveita, fjarskipti
- › sameinað búsetu- og atvinnusvæði

Ferðapjónusta og útivist

Ógn og tækifæri

- › truflun frá framkvæmdum
- › samtenging ferðaleiða og áningarstaða

21

22

Landsvirkjun á Þjórsársvæði

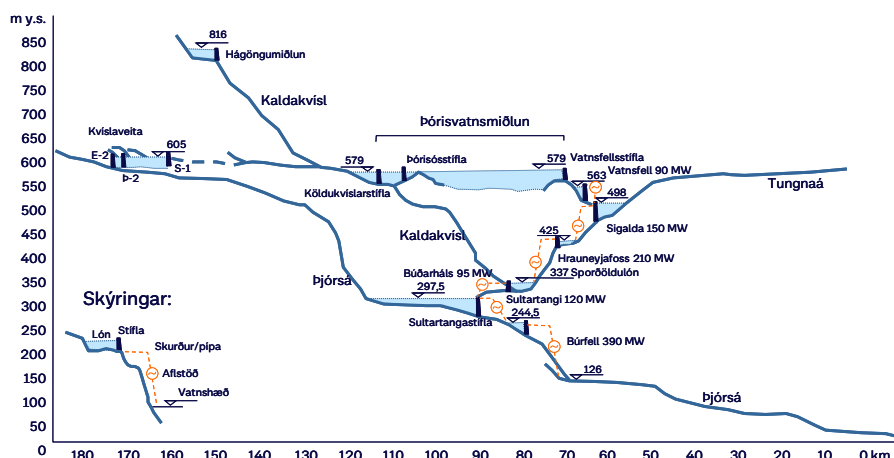
Daði V. Loftsson, vinnslustjóri
8. mars 2022

23

Þjórsár- og Tungnaársvæði

Tilhögun virkjana á svæðinu

Mannauður:

45 fastráðnir starfsmenn
Ávallt 7 vaktmenn og 1 matráður

Yfir sumartímam:

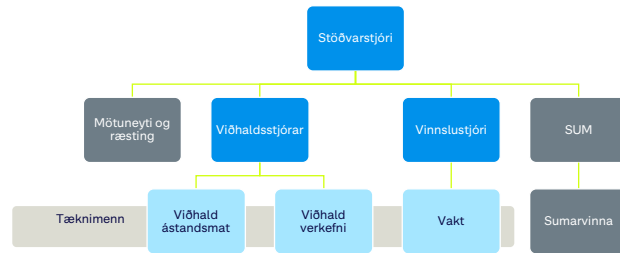
30 ungmenni (15-20 ára)
10 háskóla- og iðnnemar
3 háskólanemar í Þjóðveldisbæ

Staður	Fjöldi á stað
Akranes	1
Uppsveitir	11
Hafnarfirði	2
Hveragerði	1
Kópavogi	2
Mosfellsbæ	1
Reykjavík	5
Selfoss	18
Vogar	3
Þorlákshöfn	1
Heildarfjöldi	45

24

Daglegur rekstur

25

Verkefni

- › Hluta verkefna er útvistað og eru þau rekin með samningum
- › Margir þættir í rekstri virkjana á Þjórsársvæði eru vaktaðir með reglubundnum hætti
- › Landgræðsla og skógrækt hefur skipað stóran sess í rekstrinum á Þjórsársvæði allt frá upphafi
- › Lífríkisrannsóknir í Þjórsá og tengd verkefni

26

Landgræðsla og skógrækt á Þjórsár- og Tungnaárvæði

Landgræðsla og skógrækt hefur verið stunduð með aðkomu Landsvirkjunar frá 1968

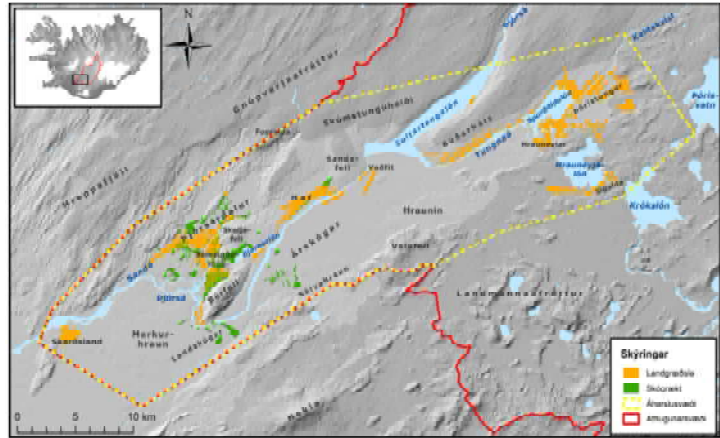
- › mótvægisáðgerðir vegna rasks
- › beitarsvæði eflid
- › gróðurlendi endurheimt og sandfok heft
- › kolefnisbinding

Áðgerðir unnar í samvinnu við fagaðila

Gróður og gróska hefur aukist á aðgerðasvæðum og þanþol vistkerfa gegn áföllum þar með aukist

Uppgræðsla
~ 36 km²

Trjáplöntur
~ 1.500.000 stk

Heimild; NI - 19012/LV-2019-047

27

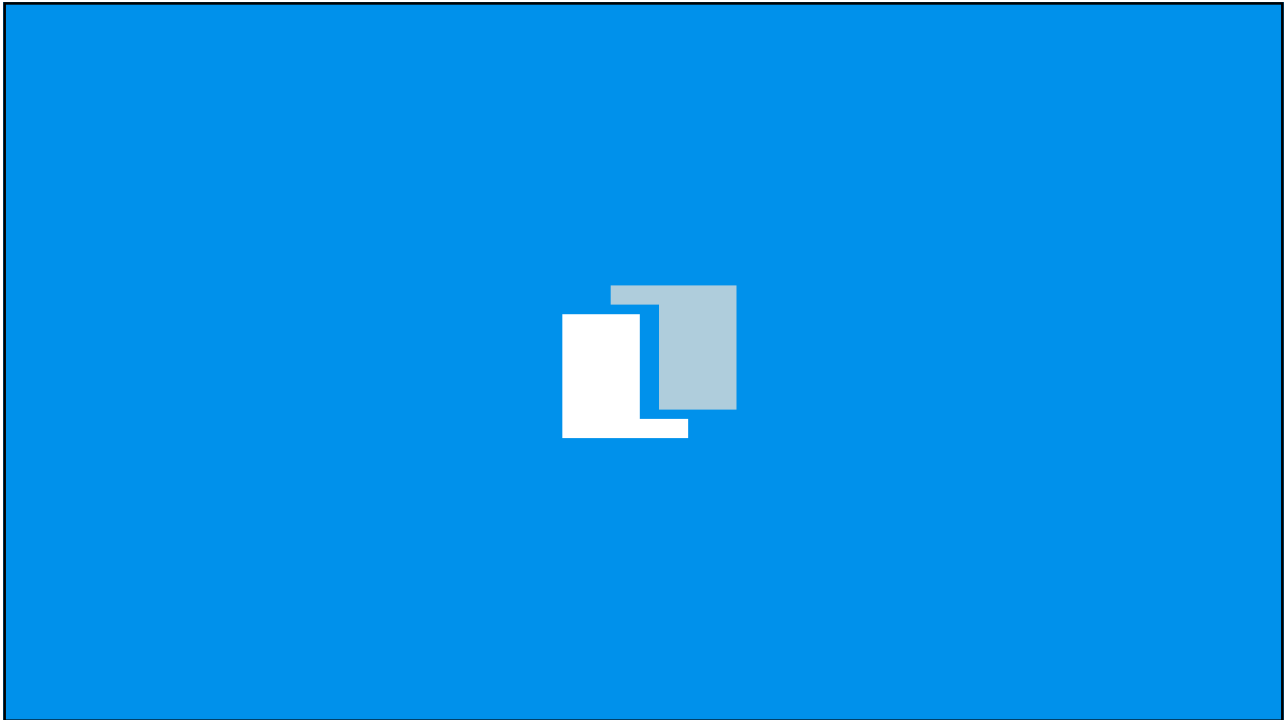
Lífríkisrannsóknir í Þjórsá

- › Rannsóknir á fiskstofnum í Þjórsá og þverám hennar hafa verið stundaðar árlega frá árinu 1993. Landsvirkjun fær Hafrannsóknastofnun til að framkvæma þær rannsóknir
- › Tveir fiskiteljarar eru starfræktir á svæðinu. Einn í fiskistiga við Búða og annar í Kálfá
- › Fiskistigi við Búða var byggður 1992 og þá nærri tvöfölduðust búsvæði fyrir lax í Þjórsá
- › Laxveiði hefur aukist jafnt og þétt síðan þá en líklega eru svæði ofan Búða því sem næst fullnuminn

28

29

Hvammsvirkjun
Erindi sem bárust fyrir fund

8. mars 2022

 Landsvirkjun

A blue rectangular area with white text and a logo. The text reads "Hvammsvirkjun" in a large, bold font, followed by "Erindi sem bárust fyrir fund" in a smaller font. Below this, the date "8. mars 2022" is displayed. At the bottom left, there is a logo consisting of a blue square with a white geometric shape inside, followed by the text "Landsvirkjun".

30

Erindi sem b árust fyrir fund

- 1) Er ljóst í hvað orkan úr fyrirhugaðri Hvammsvirkjun og öðrum virkjunum í neðri hluta Þjórsár á að fara?
- 2) Getur verið að skortur á raforku sé stórlega ofmetinn?
- 3) Mun höfnun á framkvæmdaleyfi valda sveitarfélaginu skaðabótaskyldu?
- 4) Hvenær er áætlað að Búðafossvegur og brú yfir Þjórsá verði tilbúin?
- 5) Hver er hæð lónsins?
- 6) Mér skilst að rennslíð fyrir neðan stíflu eigi að vera 7 m³/s. Á öllum myndum frá Landsvirkjun er teiknað fullt rennslí fyrir neðan stíflu, hvernig væri að fá rétta mynd af virkjuninni?
- 7) Hvernig ætlar Landsvirkjun að bregðast við snöggum rennslisbreytingum í ánni við Hvammsvirkjun? Meðalrennslí er áætlað 360 m³/s og 10 m³/s munu fara eftir gamla farveginum fyrir göngufisk og seiði. Vitað er að það geta orðið snöggar rennslisbreytingar svo getur munað hundruðum m³/s. Hver verða viðbrögð Landsvirkjunar við þessu og hver er (og verður) almenn vöktun á lífríki árinna?
- 8) Hvert er uppsett afl í öllum sjö stöðvum Landsvirkjunar á Þjórsásvæði í dag?
- 9) Hver er nýting á þessum sjö virkjunum núna í dag?
- 10) Hversu mikil er fyrirhuguð stækkun í hverri virkjun fyrir sig?

31

Erindi sem b árust fyrir fund

- 1) Er ljóst í hvað orkan úr fyrirhugaðri Hvammsvirkjun og öðrum virkjunum í neðri hluta Þjórsár á að fara?
- 2) Getur verið að skortur á raforku sé stórlega ofmetinn?
- 3) Mun höfnun á framkvæmdaleyfi valda sveitarfélaginu skaðabótaskyldu?

32

Erindi sem b árust fyrir fund

- 4) Hvenær er áætlað að Búðafossvegur og brú yfir Þjórsá verði tilbúin?
- 5) Hver er hæð lónsins?
- 6) Mér skilst að rennslið fyrir neðan stíflu eigi að vera 7 m³/s. Á öllum myndum frá Landsvirkjun er teiknað fullt rennsli fyrir neðan stíflu, hvernig væri að fá rétta mynd af virkjuninni?
- 7) Hvernig ætlar Landsvirkjun að bregðast við snöggum rennslisbreytingum í ánni við Hvammsvirkjun? Meðalrennsli er áætlað 360 m³/s og 10 m³/s munu fara eftir gamla farveginum fyrir göngufisk og seiði. Vitað er að það geta orðið snöggar rennslisbreytingar svo getur munað hundruðum m³/s. Hver verða viðbrögð Landsvirkjunar við þessu og hver er (og verður) almenn vöktun á lífríki árinna?

33

Rennsli í farvegi neðan stíflu

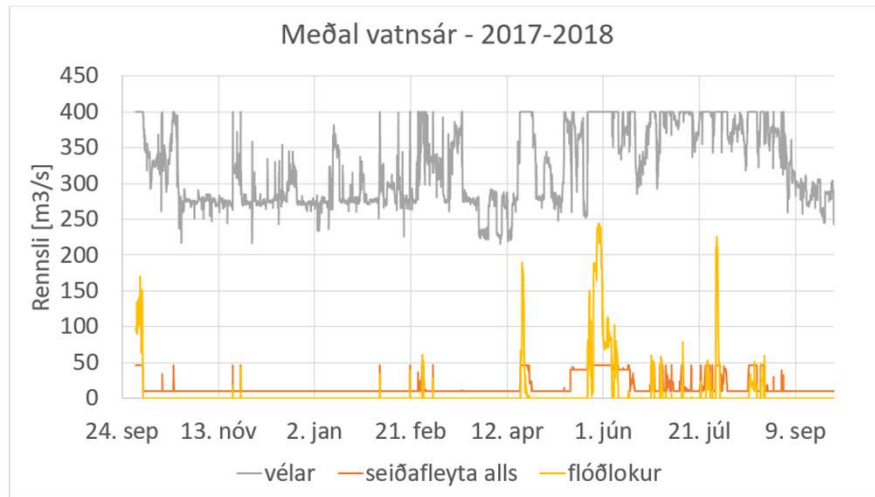
- › Landsvirkjun mun stýra framhjärennsli með lokumannvirkjum
- › Varðandi farveginn frá stíflu niður fyrir Ölmóðsey skiptir mestu máli fyrir lífríki að tryggja fiskgengd upp ána. Á þessum kafla eru tæp 3% búsvæða í Þjórsá.
- › Rétt er að hafa í huga að margar dragár á Íslandi með miklum rennslissveiflum eru góðar laxveiðiár. Þar má t.d. nefna Norðurá í Borgarfirði með meðalrennsli 22 m³/s og dæmigert flóð sem kemur á tveggja ára fresti 400 m³/s.
- › Annað dæmi sem má nefna er farvegur Tungnaár neðan Sporðöldulóns eftir byggingu Búðarhálsstöðvar. Þar er góð bleikjuveiði í farvegi með rennsli 2-4 m³/s. Ef vél er tekin úr rekstri í Búðarhálsstöð eykst rennslið í um 140 m³/s.

34

34

Rennsli í farvegi neðan stíflu

35

Erindi sem bærust fyrir fund

- 8) Hvert er uppsett afl í öllum sjö stöðvum Landsvirkjunar á Þjórsársvæði í dag?
- 9) Hver er nýting á þessum sjö virkjunum núna í dag?
- 10) Hversu mikil er fyrirhuguð stækkun í hverri virkjun fyrir sig?

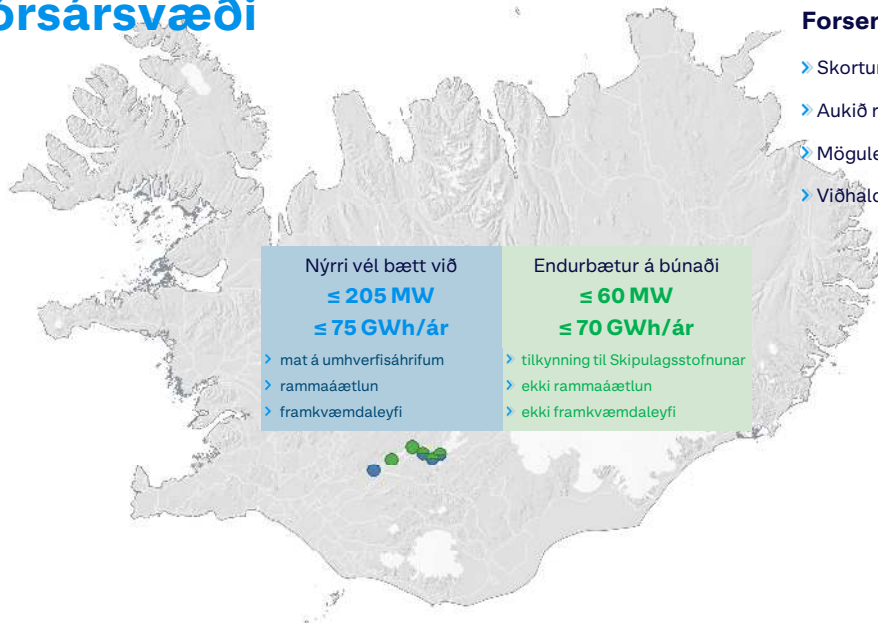
Nafn	Uppsett afl [MW]	Ártal	Fjöldi véla	Samtals vélar	Samtals uppsett afl [MW]	Vinnslu geta [GWh]	Afl nýting %	
Búrfell I	105,0	1969	3	6	270,0	270	2.000	84,6%
	35,0	1971	1					
	70,0	1972	2					
	aflaukning 40,0	1997						
	aflaukning 20,0	1998						
Sigalda	100,0	1977	2	3	150,0	150	920	70,0%
Hrauneyjafoss	70,0	1981	1	3	210,0	210	1.300	70,7%
	140,0	1982	2					
Sultartangi	60,0	1999	1	2	133,0	133	1.020	87,5%
	60,0	2000	1					
	aflaukning 13,0	2021						
Vatnsfell	45,0	2001	1	2	90,0	90	490	62,2%
	45,0	2002	1					
Búðarháls	95,0	2014	2	2	95,0	95	585	70,3%
Búrfell II	100,0	2018	1	1	100,0	100	700	79,9%
Vatnsafsstöðvar:	1048,0		19	19	1048	1048	7.015	76,4%
Vindafli:	1,8	2013	2	2	1,8	2	5	29,2%
Samtals:	1049,8		21	21	1049,8	1050	7.020	76,3%

Aflnýting: Miðað við rekstur á fullu allt árið hver er þá nýting aflsins? Dæmi ef Sultartangi gengi á fullu allt árið þá væri vinnslan $133 \text{ MW} \times 8.760 \text{ klst} = 1.165.080 \text{ MWst} = 1.165 \text{ GWst}$ en vinnur að jafnaði 1.020 GWh $1.020/1.165=87,5\%$

36

Aukin nýting í núverandi stöðvum á Þjórsársvæði

37

Nánari upplýsingar á
hvammur.landsvirkjun.is

Eða með því að senda fyrirspurn á
hvammur@landsvirkjun.is

38